

Testcase samenwerken

LEADERgebieden Zuid-Twente en de Achterhoek hebben elkaar gevonden en voor het initiëren van een aantal samenwerkingsprojecten. Dat ze elkaar hebben gevonden is niet zo vreemd, de gebieden grenzen aan elkaar. En ze vallen onder hetzelfde landsdeel binnen de nationale LEADERorganisatie. En als Antje Grolleman - gebiedscoördinator in Zuid-Twente - van haar werk naar huis rijdt, komt ze langs het kantoor van Ab Reurslag, gebiedscoördinator in de achterhoek. Ze kennen elkaar goed en werken graag samen. Dus je zou zeggen, als er ergens makkelijk een interregionaal samenwerkingsproject tot stand kan komen, dan is het daar.

Maar dat is niet de ervaring van Antje en Ab. Zelfs als twee gebieden zo dicht bij elkaar liggen en veel overeenkomsten hebben op het terrein van cultuurhistorie, landschap, identiteit en mentaliteit, dan nog vraagt het opzetten van samenwerkingsprojecten veel extra tijd.

"Je merkt pas hoe lastig het is om samen te werken als je er aan begint," verteld Antje. "We werken met verschillende formulieren, we hebben verschillende deadlines voor het indienen van subsidieaanvragen, en we vallen onder twee verschillende provincies. Dat kost allemaal extra tijd waarvan je jezelf kan afvragen of dat de moeite waard is voor het opzetten van een enkel project."

Achterhoek en Zuid-Twente hebben er bewust voor gekozen om te experimenteren met samenwerkingsprojecten met als doel ervaring op te doen voor de toekomst, gericht op een grotere spin-off dan een paar concrete projecten in de huidige programmaperiode. De leden van de plaatselijke groepen in beide gebieden willen er ook extra tijd insteken. Ze hebben een aantal gemeenschappelijke vergaderingen belegd rond concrete projectideeën en om elkaar en elkaars werkwijze beter te leren kennen.

Blijvend resultaat

Ab: "Je bent aan het pionieren. Voor samenwerkingsprojecten tussen regio's zijn geen duidelijke kaders. Gaande weg ontdek je de mogelijkheden en ga je het invullen. En als het LEADER+programma is afgelopen liggen de Achterhoek en Zuid-Twente nog steeds naast elkaar. Dus alles wat we nu leren en bij elkaar brengen kan in de toekomst nuttig blijken. Als je samenwerking zoekt met een regio die verder weg ligt moet je nog maar zien of je daar blijvend wat aan hebt."

De samenwerking wordt vorm gegeven rond een aantal concrete projectideeën (in dit geval rond paarden en routes). Daar zijn professionele organisaties bij betrokken die weten dat ze een soort proefkonijn zijn. Ze vinden het niet erg om alle formulieren twee keer in te vullen.

Meteen beginnen?

Wat kunnen we nu leren uit dit samenwerkingstraject tussen Achterhoek en Zuid-Twente?

Allereerst is duidelijk dat het opzetten van samenwerkingsprojecten extra tijd kost. Antje geeft aan dat je eigenlijk meteen bij de start van het LEADER+ programma had moeten beginnen met het opzetten van samenwerkingsprojecten. "Maar op dat moment heb je andere prioriteiten. Je bent bezig gemeenten te betrekken, en die zitten in die fase niet te springen om cofinanciering op tafel te leggen voor projecten in andere gemeenten. Dat is heel begrijpelijk."

"We zijn ook pas begonnen in 2001, dus meteen met een jaar achterstand," zegt Ab. "Daardoor hebben we extra energie moeten zetten om de eerste prioriteit te realiseren; projecten in het eigen LEADERgebied. Bottom-up werken met verantwoordelijkheid in het gebied is iets wat veel tijdsinvestering vraagt. En pas als je dat binnen je gebied op orde hebt, kan je gaan samenwerken met andere gebieden."

Verschillende werkwijzen

Een tweede les is dat je elkaar pas echt goed leert kennen als je gaat samenwerken. Antje: "Het is opmerkelijk dat je verschillen in werkwijze tussen Plaatselijke Groepen pas opmerkt nu je samen projecten opzet, terwijl je al de hele LEADER+periode regelmatig en goed contact met elkaar hebt."

Interregionale projecten kunnen dus leerzaam zijn voor de gebiedsorganisaties. Verschillen in werkwijze worden zichtbaar rond concrete projecten. En daarmee ook de betekenis en gevolgen van de verschillende werkwijzen. In het voorbeeld van Zuid-Twente en de Achterhoek speelt dat met name rond de organisatie van de ondersteuning, en wat dat voor gevolgen heeft voor de verantwoordelijkheid die een Plaatselijke Groep krijgt.

Inhoud

Als derde leerpunt komt naar voren dat je heldere randvoorwaarden en (leer)doelen moet benoemen voor een samenwerkingstraject tussen gebieden. Het feit dat er geld beschikbaar is voor dergelijke gemeenschappelijke projecten moet niet leidend zijn vind Antje.

(lees verder op pagina 2)

INHOUD

- ▶ PlattelandsParlement gaat verder 2
- ▶ Voorlopers Gebiedsverantwoordelijkheid 3
- ▶ Nieuws van het netwerk team 4

"Maar," zegt Ab, "we hebben gekozen voor het LEADER+programma en dan weet je dat je ook op het gebied van inter-regionale en internationale samenwerking verplichtingen op je neemt."

In ieder geval is het voor twee van de vijf projecten ideeën voorlopig niet tot een aanvraag gekomen omdat er nog onvoldoende draagvlak was bij ondernemers in één van de gebieden. Je kunt er dan voor kiezen om door te zetten omwille van het besteden van de voor samenwerkingsprojecten geprioriteerde gelden, maar het is dan de vraag welke meerwaarde het project nog heeft.

"Maar ook rond ideeën waar nu geen projecten uit voortkomen, hebben we wel partijen bij elkaar gebracht die elkaar daarvoor niet kende. Ook dat is een meerwaarde van de samenwerking tussen de gebieden," vindt Ab.

Kortom, het opzetten van samenwerkingsprojecten kan heel leerzaam zijn. Je moet alleen niet onderschatten welke investeringen het vraagt, van zowel de ondersteuning als de initiatiefnemers. Dus wat betreft de resultaten moet je ook lange termijn doelen benoemen. Dat laatste betekent dat je goed in beeld moet houden wat de meerwaarde van de samenwerking kan zijn, zowel voor de projectuitvoerders als voor de gebiedsorganisaties.

Plattelandsparlement in Zweden van 31 maart - 2 april 2006

Plattelandsparlement gaat verder

Inmiddels zijn we sinds het succesvolle eerste Plattelandsparlement in oktober 2005 al weer een hele tijd verder. Er zijn sindsdien in het land verschillende acties ondernomen om bewoners verder te betrekken bij plattelandszaken in hun regio. Zo worden er nu in maar liefst zes provincies regionale Plattelandsparlementen georganiseerd. Hier komen bewoners direct in contact met provincie en gemeente. De regionale Plattelandsparlementen worden in de volgende provincies georganiseerd. Bent u geïnteresseerd, of wilt deelnemen aan de initiatieven in uw regio?

Neem contact op met:

Limburg

10 juni 2006

Vereniging Kleine Kernen Limburg
077-3978503

Zeeland

28 oktober 2006

Vereniging Kleine Kernen Zeeland
0113-320115

Gelderland

4 november 2006

Vereniging Kleine Kernen Gelderland
0314-631168

Groningen

18 november 2006

Vereniging Groninger Dorpen
050-5734161

Overijssel

Najaar 2006

Projectbureau Kulturhus
06-30294658

Drenthe

Najaar 2006

Brede Overleggroep Kleine Dorpen
0592-315121

Ontwikkelingen in Europa

Ook in verschillende andere Europese landen worden jaarlijks Plattelandsparlementen georganiseerd. In het eerste weekend van april dit jaar is in Zweden al voor de 9e keer het Plattelandsparlement georganiseerd, dit keer in de regio Sjuhärad. Het Netwerk Plattelandsontwikkeling en de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) waren hierbij aanwezig. In totaal waren er maar liefst 1050 gasten: 1000 Zweden en 50 buitenlandse gasten. Het evenement, zoals het zeker genoemd mag worden, bestaat uit drie dagen met discussies, toespraken van onder andere de minister van Landbouw, dorpsbezoeken, entertainment, seminars en ontmoetingen. Tijdens dit parlement wordt vooral Zweedse plattelandsproblematiek besproken, maar er is ook naar de Europese context geke-

ken.

Interessant is dat vorig jaar de European Rural Alliance (ERA) is opgericht. Dit is een Samenwerkingsverband van zestien nationale plattelandsorganisaties en vier Europese plattelandsnetwerken*. Deze alliantie streeft naar meer politieke invloed op Europees niveau. Het heeft als doel om de betrokkenheid en invloed van plattelandsbewoners op het gebied van plattelandsontwikkeling te promoten: om de Europese Plattelandstem te laten horen!

Partners van het Plattelandsparlement

In Nederland zal in 2007 het volgende Nationale Plattelandsparlement georganiseerd worden. Drie organisaties hebben hierin het initiatief genomen: het Netwerk Plattelandsontwikkeling, de LVKK en de Koninklijke Nederlandse Heide Maatschappij (KNHM). Zij zijn druk bezig met het vormen van een platform van partners rondom het Plattelandsparlement. In dit platform kunnen organisaties deelnemen die inhoudelijk, strategisch of financieel een bijdrage willen leveren aan het Plattelandsparlement. Het platform van partners zal er onder andere voor zorgen dat een brede groep van plattelandsbewoners wordt betrokken. Doordat iedere organisatie zijn eigen achterban heeft, kan het platform als drager van het Plattelandsparlement functioneren en ervoor zorgen dat er voldoende draagvlak is, ook financieel. Als u vanuit uw organisatie geïnteresseerd bent in deelname aan het platform kunt u contact opnemen met de het Netwerk Plattelandsontwikkeling (info@netwerkplatteland.nl).

Daarnaast worden door de drie organisaties regionale Plattelandsparlementen ondersteund en wordt de landelijke politiek gevolgd in gedane toezeggingen. Gaat u een Plattelandsparlement in uw regio organiseren? De KNHM kan advies geven aan provinciale Parlementen en tevens ondersteuning bieden in de vorm van een financiële bijdrage voor elk provinciaal Plattelandsparlement. Hierover kunt u contact opnemen met de KNHM tel: 026 - 4455146. Voor meer informatie over het Plattelandsparlement kunt u kijken op www.plattelandsparlement.nl.

* *PREPARE (Europees netwerk NGO's en overheden gericht op versterking van civil society in de 10 nieuwe lidstaten in centraal Europa); ECOVAST (European Committee on Villages and Small Towns); ELARD (European Leader Association for Rural Development)*

Voorlopers gebiedsverantwoordelijkheid

Een 'Community of Practice' onderweg

In de zomer van 2005 is vanuit het Netwerk Plattelandsontwikkeling een 'Community of Practice' op gang gebracht, waaraan trekkers uit zes Nederlandse plattelandsgebieden meedoen. De groep komt regelmatig als geheel bijeen, bij een deelnemer op locatie. Er is ook tussentijds contact tussen de deelnemers en er is een kernteam dat activiteiten begeleidt. Het doel van de groep is: elkaar inspireren in 'gebiedsverantwoordelijkheid'. Elke trekker onderneemt daartoe in zijn gebied activiteiten, die gericht zijn op meer samenspel en krachtsontwikkeling door lokale partners (overheid en particulier). Ervaringen worden doorgenomen en aanpakvragen geanalyseerd. Deskundigheid wordt uitgewisseld en actie ondernomen om, waar nodig, ertoe bij de aanpak te betrekken. De 'Community of Practice' blijft functioneren tot het voorjaar van 2007 en zal dan ook met zijn ervaringen aan de weg timmeren... Een voortgangsbericht halverwege.

Initiatiefnemers

De Community of Practice 'Voorlopers Gebiedsverantwoordelijkheid' is een gezamenlijk initiatief van het Netwerk Plattelandsontwikkeling (Leader+) en Habiforum. Beide vinden het belangrijk, dat in ons land voorbeelden ontstaan van gebiedsontwikkeling van binnenuit, in aanvulling op het huidige overheidsinitiatief van rijk of provincie. Voor het Netwerk Plattelandsontwikkeling is dat van belang vanwege de POP2-periode die eraan komt (2007-2013): het werken vanuit eigen verantwoordelijkheden in gebieden moet een hoeksteen worden van plattelandsontwikkeling. Habiforum is geïnteresseerd, omdat het - in opdracht van het Rijk - modellen en werkwijzen moet ontwikkelen, die kunnen leiden tot vernieuwend ruimtegebruik.

Wat is een Community of Practice?

Er zijn veel werkvormen voor 'samen leren'. Een van de bekendste voorbeelden is intervisie, een manier van werken die

ook in de *Community of Practice* (CoP) wordt gebruikt. Het *leren* binnen een *community* staat echter ook in dienst van het gedeeld maatschappelijk doel, waaraan door deelnemers gewerkt wordt. Daarom zijn de werkwijzen gevarieerder dan bij intervisie het geval is: de deelnemers bieden elkaar ook praktisch hulp en springen, waar nodig, bij in elkaars *practice*. Ook treedt de groep soms 'als geheel' naar buiten, wanneer dat voor het bereiken van haar doelen nuttig is.

'Voorlopers gebiedsverantwoordelijkheid': wie doen er mee?

De deelnemers zijn afkomstig uit zes gebieden: Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Beerze-Reusel, Eemland, Kromme Rijn, IJsselvallei en Provincie Fryslân. Geografisch betekent dat een flinke spreiding en ook het *stadium* van gebiedsprocessen is verschillend: sommige komen net op gang (zoals in het Kromme Rijngebied), andere bouwen voort op stevige tradities (Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Beerze-Reusel). Met de term 'voorloper' wordt in dit project dus geen exclusiviteit of bijzondere pretentie aangeduid: het gaat niet om wat er in gebieden al bereikt is (dat valt tenslotte lastig elders te kopiëren). Het uitgangspunt in dit project is, dat juist ervaringen bij het werken aan 'iets volgend' voor anderen waardevol en interessant zijn. En elke gebied formuleert zijn eigen ambitie.

Per gebied doen één of enkele lokale 'voortrekkers' mee. Ook hier zijn de verschillen interessant, want sommigen zijn in overheidsdienst werkzaam (bij provincie of gemeenten), terwijl anderen juist vanuit de private sector 'trekker' zijn in hun gebied.

Betekenis voor wie meedoet

De *community* biedt deelnemers een gelegenheid tot bijpraten, plannen maken en reflectie. Een aantal brengt (lokale) werkrelaties mee naar bijeenkomsten, onder meer om met hen samen *lijnen* uit te zetten naar de toekomst. Immers een speler krijgt nooit alleen vernieuwing voor elkaar en heeft daar anderen bij nodig.

Voor sommigen werkt het meedoen aan dit landelijk netwerk op zichzelf al als een stimulans bij het lokaal aanknopen van initiatieven rond gebiedsverantwoordelijkheid.

Resultaten tot nu toe

Het samen doornemen van aanpakvragen leidt tot boeiende discussies. Het werken aan gebiedsverantwoordelijkheid ziet er - qua uitdagingen, dilemma's en mogelijkheden - vaak heel verschillend uit vanuit de onderscheiden rollen en posities van deelnemers binnen hun gebied. Dat inzicht blijkt belangrijk en eenieder doet er (over en weer) zijn voordeel mee. Boeiend: die verschillen van beleving en positie, en het rollenspel kwamen in onderzoek en publicaties tot nu toe nauwelijks naar voren.

In discussies worden ook tendenties zichtbaar. Een van de belangrijkste op dit moment blijkt het toenemend beroep - in bijna alle gebieden - op gemeenten om 'de regie' ter hand te nemen van de aanpak en ontwikkeling van een gebied. Sommige deelnemers nemen op basis van die conclusies deel aan landelijke discussies over de voorbereiding en de invoering van het Investeringsbudget Landelijk Gebied. Ook zijn er initiatieven in de maak om - rond welomschreven onderwerpen - met nieuwe (groepen van) gebieden *Communities of Practice* te gaan vormen. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan gebieden die een Nationaal Landschap moeten gaan oprichten. En aan met gebieden waarin met name plattelandsgemeenten ervoor moeten zorgen, dat gebiedsverantwoordelijkheid ontstaat.

Interesse?

Wilt u meer weten? Heeft u wellicht interesse in het meedoen aan - of op gang brengen van - een nieuwe *Community of Practice*? Neem contact op met info@netwerkplatteland.nl.

Jan Hendriks
j.hendriks@ao.nl

Publicatie: Streekonomie

Regionale economie is een belangrijk thema voor plattelandsontwikkeling. Daarom heeft het Netwerk Plattelandsontwikkeling zojuist een publicatie uitgegeven met de titel *Streekonomie*.

Een gezonde 'streekonomie' is een belangrijke voorwaarde voor een leefbaar platteland. Hiervan getuigen de vijf deskundigen en de zes projecten die aan het woord komen in dit boekje. Ook laten zij zien hoe economische activiteiten hun weerslag hebben op andere aspecten van leefbaarheid, zoals sociale cohesie, zorg, landschap en cultuur. Het boekje *Streekonomie* is te bestellen bij info@netwerkplatteland.nl, voor €7.50.

Estafette van regionale conferenties

Dit jaar wordt een ware estafette van regionale conferenties gehouden! Maar dan wel met nationale, en soms zelfs internationale alluren. Op 15 en 16 mei geeft Leadergebied **Kop van Noord Holland en Texel** de aftrap, met een internationale conferentie ter gelegenheid van de start van het ELREN project, over duurzame energie. Op 22 september volgt Zuid-Twente met een feestelijke afsluiting van het Leaderprogramma. Wellicht wat vroeg, maar zeker de moeite waard. Er zal een theatervoorstelling worden opgevoerd waarbij projectinitiatiefnemers, de Plaatselijke Groep van LEADER+ Zuid Twente, de 5 deelnemende gemeentes, provincie Overijssel en LEADER+ gezamenlijk de hoofdrol spelen. Dan, op 9 -11 november, een grote conferentie in **Beerze-Reusel**. Tijdens de voorbereidingen van de laatste conferentie in Bergen is de optie besproken een conferentie in een Leadergebied te organiseren. Dit biedt de mogelijkheid voor een concretere aansluiting bij de praktijk van plattelandsontwikkeling, en hopelijk wor-

den een substantieel hoger aantal deelnemers vanuit de Leader-doelgroepen bereikt. In Brabant hebben inmiddels diverse mensen de koppen bij elkaar gestoken: de Leader PG Beerze Reusel, de Reconstructie Commissie, het Streekhuis Beerze Reusel, de voortrekkers uit de Landen van De Hilver, Zaligheden, Oischoot, Het Kempenpaard, de Cooperatie Biologische Producenten Kempen - Meierij. Er is nu een concreet aanbod gekomen om de conferentie in 2006 in de Kempen te laten plaatsvinden, in samenwerking met Vlaanderen. Het programma zal vooral gericht zijn op initiatiefnemers en ondernemers uit Leader-gebieden in Nederland en Vlaanderen (Kempen), maar zal tegelijk ook voor de publieke sector zeer interessant zijn. Gebiedsgericht beleid in de praktijk dus: het wordt zeker de moeite waard! Meer informatie is binnenkort beschikbaar op www.netwerkplatteland.nl.

Sociaal Vitaal Platteland

Een vitaal platteland: dat betekent niet alleen economische vitaliteit maar ook een sociaal platteland. En: een gebiedsgerichte benadering is ook zinnig voor sociaal werk op het platteland. Om de kruisbestuiving tussen de wereld van plattelandsontwikkeling en de sociale sector een impuls te geven, organiseert X-S2 in samenwerking met het Netwerk Plattelandsontwikkeling en het NIZW op 21 juni een bijeenkomst in het Noorden. In beide 'sectoren' staat een hoop te gebeuren de komende tijd. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) komt er aan, en in 2007 start het nieuwe Platteland Ontwikkelings Plan (POP2). Hoogste tijd dus om elkaar eens beter te leren kennen, en te bezien wat we van elkaar kunnen leren. Meer informatie volgt binnenkort op www.x-s2.nl en www.netwerkplatteland.nl.

Conferentie Regiomarketing

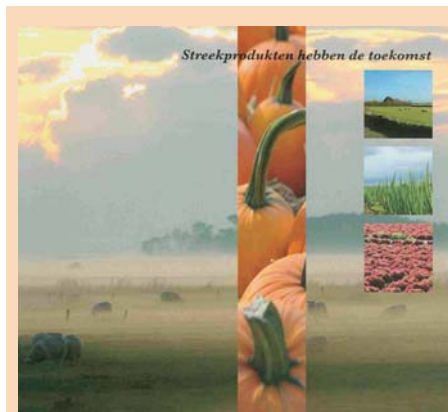
Streekproducten en regiomarketing staan flink in de belangstelling. In West Cork, Ierland, wordt van 31 mei tot en met 1 juni een conferentie georganiseerd, met als titel "The Fuchsia Brand: Outcomes and Impacts of Regional Branding". Interessant voor gebieden en organisaties die van ervaringen elders iets op willen steken. Programma en uitnodiging zijn beschikbaar op www.netwerkplatteland.nl.

Praktijkboek Gebiedsgericht Werken

U kent inmiddels het programma Voorlopers Gebiedsverantwoordelijkheid: met zes Voorlopergebieden verkennen we nieuwe vormen van intensieve bestuurlijke samenwerking tussen overheden en particuliere spelers. En de vraag naar de ervaringen groeit snel. Zo had de kerngroep Agenda Vitaal Platteland/BANS ons uitgenodigd om de eerste ervaringen te presenteren op hun landelijke werkconferentie op 7 april in Den Haag. Op deze dag werd ook het *Digitale Praktijkboek Gebiedsgericht Werken* van de kerngroep uitgebracht, waarin ondermeer twee Voorlopers beschreven worden (Beerze Reusel en het Kromme Rijngebied). In beide gebieden zijn de Leader-PG's actief betrokken in het spel van bestuurlijke vernieuwing. Op www.gebiedsgerichtbeleid.nl/praktijkboek/ vindt u het Praktijkboek. In de rechter zijlijn van de site vindt u het verhaal van de Voorlopers. Kijkt u op Agenda, dan vindt u in de linker kolom onder Investeringsbudget Landelijk Gebied de "*Bijeenkomst Praktijk van gebiedsgericht werken*". Daarin kunt u bijna 'live' de hoogtepunten van de levendige conferentie van 7 april op video meebeleven. Veel inspiratie gewenst!

Leader-projecten op de website

Wat vind u nou een goed voorbeeld van een Leader-project? En waarom is een project zogenaamd 'Leader-waardig'? Het netwerkteam biedt op haar website en in het netwerkbulletin graag ruimte aan mooie, goede, leuke of bijzondere LEADER-projecten en -praktijken. Heeft u een goed voorbeeld? Stuur het naar leadernetwerk@etcnl.nl

Brochure Streekproducten

Het Netwerk Plattelandsontwikkeling heeft onlangs de brochure '*streekproducten hebben de toekomst?!*' uitgegeven. In de brochure staan aanbevelingen voor overheden en initiatiefnemers ten aanzien van de ontwikkeling van streekproducten en regiomarketing. De brochure is gebaseerd op onderzoek van Bart Soldaat en de resultaten van een workshop van de LEADERgebieden in Noord-Nederland. Gebleken is dat makkelijk verwarring kan ontstaan over begrippen als keurmerk en handelsmerk, streekproductie en regiomarketing. En dat die verwarring verlamdend kan werken op betrokken partijen. Tijd dus voor een goede analyse van de stand van zaken.

Stichting Streekeigen Producten Nederland (SPN) onderzoekt nu of voor regiomarketing de zelfde systematiek van certificering bruikbaar is als die ontwikkeld is voor erkende streekproducten. SPN heeft daartoe op 6 april een symposium gehouden (verslag is te vinden op www.netwerkplatteland.nl) De brochure '*streekproducten hebben de toekomst?!*' kan gratis besteld worden bij via info@netwerkplatteland.nl / 033 - 4326090

Het Netwerkbulletin informeert over activiteiten van het netwerk en wil reflectie over plattelandsontwikkeling bevorderen.

Het *netwerkbulletin* verschijnt gemiddeld eens per 6 weken en wordt gemaakt door het netwerkteam.

Netwerk Plattelandsontwikkeling
Kastanjelaan 5
Postbus 64,
3830 AB Leusden.
T: 033 43 26 090.
E: info@netwerkplatteland.nl
I: www.netwerkplatteland.nl